

Format college besluit vaststellen Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid

Als handreiking te gebruiken door gemeenten.

Versie: 3.0

Datum: 31 oktober 2024

Onderwerp

Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid

Doel van het voorstel

De weerbaarheid van gemeenten en provincie vergroten tegen georganiseerde criminaliteit, agressie en intimidatie en verstoringen van democratische processen.

Voorgesteld Besluit

1. De Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid vast te stellen
2. De gemeenteraad te informeren over dit besluit.

Samenvatting

De Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid is ontwikkeld om zowel gemeenten als de provincie weerbaarder te maken tegen ondermijnende criminaliteit, agressie en intimidatie tegen ambtenaren en politieke ambtsdragers, en andere externe dreigingen. Naast het aanpakken van criminele ondermijning biedt de norm bescherming tegen verstoringen van democratische processen en versterkt het de integriteit van het openbaar bestuur. Hiermee draagt de norm bij aan een veilige werkomgeving, beschermt het politieke besluitvorming, en zorgt het voor een gezamenlijk sterk front tegen bedreigingen, waardoor het vertrouwen in het openbaar bestuur wordt gewaarborgd.

Achtergrond

Een integere en betrouwbare overheid vormt de basis voor een rechtvaardige, stabiele en goed functionerende samenleving. Helaas kampen overheden steeds vaker met dreigingen van buitenaf en met het frustreren van de democratische gang van zaken. De afgelopen jaren hebben de provincie en de gemeenten in Noord-Holland hard gewerkt om hun weerbaarheid tegen criminele ondermijning en andere vormen van ontwrichtend gedrag te vergroten. Een gezamenlijke norm is de logische volgende stap om de opgedane ervaringen te bundelen tot een samenhangend geheel.

Doel van de norm

Met de norm wordt beoogd de weerbaarheid van zowel de provincie als gemeenten verder te versterken om zo een sterk en samenhangend front te vormen tegen eerder ondermijnende tendensen. De norm is geen startpunt maar een samenhangend geheel van richtlijnen dat de al ingezette maatregelen versterkt en structureert. Het biedt concrete handvatten voor het herkennen, voorkomen en bestrijden van diverse vormen van ondermijnende activiteiten. De Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid is ontwikkeld in samenspraak met gemeenten, Regionale Informatie en Expertisecentra (RIEC) en provincie. Een gezamenlijk afgesproken ondergrens voorkomt dat kwaadwillenden die bot vangen bij de ene gemeente elders opnieuw proberen hun slag te slaan.

Inhoud van de norm

De norm bestaat uit een set uitgangspunten gericht op 6 hoofdthema's: 1) Bewustwording & Organisatie, 2) Integriteit & Veilige Werkomgeving, 3) Veilige Publieke Taak, 4) Informatiepositie & Informatiebeveiliging, 5) Beleid & Handhaving, 6) Communicatie. Deze norm gaat verder dan alleen weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit; ze richt zich ook op het beschermen van overheidsdiensten en het waarborgen van een integere werkomgeving. Naast het tegengaan van criminele infiltratie, biedt de norm handvatten om andere dreigingen van buitenaf te weren, zoals cyberaanvallen, corruptie en het misbruik van overheidsmiddelen. Het versterken van de weerbaarheid van zowel gemeenten als de provincie helpt om een sterk en samenhangend front te vormen tegen deze risico's. De norm gaat over het WAT, de gemeente over het HOE.

Een belangrijk onderdeel van de norm is het beschermen van ambtenaren, bestuurders en volksvertegenwoordigers tegen agressie, intimidatie en bedreigingen. Door duidelijke richtlijnen en maatregelen te implementeren, draagt de norm bij aan een veilige

Format college besluit vaststellen Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid

Als handreiking te gebruiken door gemeenten.

Versie: 3.0

Datum: 31 oktober 2024

werkomgeving waarin overheidsmedewerkers hun werk zonder angst kunnen uitvoeren. Dit is essentieel om publieke ambtenaren en gekozen vertegenwoordigers te beschermen en te zorgen dat zij hun functies met vertrouwen kunnen vervullen, wat uiteindelijk de werking van het openbaar bestuur versterkt.

Daarnaast speelt de weerbaarheidsnorm een belangrijke rol in het voorkomen van verstoring van democratische processen. De norm richt zich op het bewaken van de integriteit van politieke besluitvorming en het tegengaan van ondermijning van de democratische rechtsorde. Dit omvat maatregelen om politieke ambtsdragers te beschermen tegen manipulatie en om ervoor te zorgen dat democratische processen eerlijk en ongestoord verlopen. Door deze norm te implementeren, verstevigen provincie en gemeenten samen de fundamenteën van de democratische rechtsstaat en de veiligheid van het openbaar bestuur.

Een weerbare organisatie is een organisatie breed vraagstuk en daarmee niet de primaire verantwoordelijkheid van OOV. De norm legt het eigenaarschap voor de implementatie van de norm en het zijn van een weerbare organisatie bij de interne driehoek: burgemeester, gemeentesecretaris en griffier.

Implementatieoverzicht en monitoring

De norm valt nadrukkelijk niet onder interbestuurlijk toezicht. Het vaststellen van een basisniveau biedt gemeenten en provincie de kans om gezamenlijk op te trekken in de aanpak van weerbaarheid, waarbij elke organisatie werkt vanuit haar eigen verantwoordelijkheid en specifieke context. Door eenduidige uitgangspunten te definiëren, voorkomen we dat het wiel telkens opnieuw wordt uitgevonden en kunnen we beschikbare middelen en capaciteit optimaal benutten. Om inzicht te creëren in de mate van conformiteit kan iedere gemeente gebruik maken van een format voor een implementatieoverzicht.

De uitkomsten van het ingevulde implementatieoverzicht bieden een waardevol inzicht om binnen de eigen organisatie het gesprek te voeren over de voortgang en prioriteiten. Op regionaal niveau kan samen met het RIEC worden gekeken naar gezamenlijke uitdagingen en oplossingen, terwijl op provinciaal niveau jaarlijks kan worden stilgestaan bij de algehele voortgang. Dit versterkt de samenwerking tussen gemeenten en met de provincie, zonder dat er sprake is van toezicht, maar met de intentie om elkaar te ondersteunen in het verhogen van de bestuurlijke weerbaarheid.

Argumenten

1. *Bescherming tegen ondermijnende criminaliteit:* De weerbaarheidsnorm helpt gemeenten en provincie beter te beschermen tegen georganiseerde misdaad, waardoor criminele infiltratie en corruptie lastiger worden.

2. *Uniforme aanpak:* Door één gezamenlijke norm vast te stellen, hanteren gemeenten en de provincie een eenduidige aanpak. Dit voorkomt dat kwaadwillenden profiteren van verschillen tussen beleidsregels.

3. *Versterking van de democratie:* De norm draagt bij aan het beschermen van democratische processen en het voorkomen van verstoringen, wat essentieel is voor een gezonde en functionerende rechtsstaat.

4. *Veiligheid van ambtenaren en politieke ambtsdragers:* De weerbaarheidsnorm richt zich ook op het voorkomen van agressie en intimidatie, wat zorgt voor een veiligere werkomgeving voor ambtenaren en politieke ambtsdragers.

5. *Vertrouwen van burgers:* Door integriteit en weerbaarheid te versterken, wordt het vertrouwen van de burger in het openbaar bestuur vergroot, wat de legitimiteit van de overheid ten goede komt.

Format college besluit vaststellen Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid

Als handreiking te gebruiken door gemeenten.

Versie: 3.0

Datum: 31 oktober 2024

Toelichting

Financiële toelichting

In te vullen door de gemeente

Juridische aspecten

De weerbaarheidsnorm bevat afspraken over de ondergrens van weerbaarheid. Er is geen sprake van rechtstreeks bindende formele regels, maar van werkafspraken en instructies voor politieke ambtsdragers, secretarissen en griffiers van de provincie Noord-Holland en de gemeenten in de provincie Noord-Holland.

Personele aspecten

In te vullen door de gemeente

Communicatie

Interne en externe communicatie. Onder andere door een gezamenlijk persbericht en publicatie van de website www.noordhollandsenorm.nl.

Participatie

De Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met verschillende ambtenaren van 15 gemeenten, een groep van raadsgriffiers, specialisten vanuit de provincie en in samenwerking met het RIEC. De voortgang en het eindproduct zijn besproken in de bestuurlijke kopgroep weerbare overheid met daarin 12 burgemeesters en de commissaris van de koning van de provincie Noord-Holland. De norm is primair bedoeld voor de organisatie van gemeenten en de provincie. Mogelijke veranderingen voor inwoners en ondernemers maken onderdeel van bijstellingen van reguliere werkprocessen. En worden via de reguliere gemeentelijke communicatiekanalen gecommuniceerd. Naar de samenleving zijn we open en transparant over ons handelen en het belang van weerbaarheid. Dit vergroot niet alleen de bewustwording, maar ook de betrokkenheid bij het naleven van de weerbaarheidsnorm.

Vervolg proces

Planning en uitvoering

Alle Noord-Hollandse gemeenten worden gevraagd om voor 9 januari 2025 de norm in het college van B&W te bespreken en vast te stellen. Daarna wordt de norm formeel gelanceerd en de bijbehorende website publiek gemaakt. Uiterlijk 1 april 2025 stuurt elke gemeente het ingevulde implementatieoverzicht aan het RIEC. Dit overzicht dient als nul-meting en geeft inzicht in hoe goed de organisatie voldoet aan de norm en biedt handvatten voor verdere verbeteringen en prioritering.

De bestuurlijke kopgroep adviseert:

- om de gemeenteraden te informeren over het collegebesluit;
- het inhoudelijke gesprek te voeren over weerbaarheid en de rol en kwetsbaarheid van raadsleden in deze context.

In Q4 2027 organiseren het RIEC en provincie een evaluatiemoment voor de Noord-Hollandse norm. Op basis van dit peilmoment kan de norm worden herzien, bijgesteld, geactualiseerd en/of aangescherpt.